CHUNILAL GANDHI VIDYABHAVAN
SURAT.

Manuscripts Library

S. D. P. 13.

Coll. No. 313

Title Yagna Vaibhava Khanda

CHUNILAL GANDHI VIDYABHAVAN, SURAT

Shastri Dinmanishankar Pustak-Bhandara

No.: 313 Subject: Vedic lit.

Title: Yagna Vaibhava Khanda

Author: — Scribe: —

Date of the work: — Date of the Ms.: —

Place of the work: — Place of the Ms.: —

Size: 7.5" by 4.1" Extent: 8 foll.

Language: Sanskrit. Script: Devanāgari

Remarks:

॥श्रीगणेशाय नमः॥ सूत उवाच॥ प्रणवं संप्रवक्ष्यामि समासेन न
२२ विस्तरात्॥ परा पंचाननेन प्रणवस्तु द्विधा मतः॥१॥ परः परत धी
रं ब्रह्म प्रज्ञानं तादिलक्षणं॥ प्रकर्षेण नवं यस्मात्परं ब्रह्म स्वभा
वतः॥२॥ अपरः प्रणवः साक्षाद्धृष्टरूपः सुनिर्मलः॥ प्रकर्षेण न
वत्वस्य हेतुत्वात्प्रणवः स्मृतः॥३॥ परमप्रणवप्राप्ति हेतुत्वात्प्रण २२३१
वोथवा॥ पुरा प्रजापतिः साक्षाद्बहुपापारयामह॥४॥ तस्मोद्धलि
तसर्वांगश्लिप्तपुंड्रांकितमस्तकः॥ जितेंद्रियो जितक्रोधो जटावल्कल
संयुतः॥५॥ सदा पंचाग्निमध्यस्थः सांबध्यानपरायणः॥ ततोप

परमं घोरं तपः संवत्सरत्रयं॥६॥ स पुनः शंकरस्याथ प्रसादादंबिकापतेः॥ स्या
पृथिवीमंतरिक्षं च दिवं चास्त्रद्रदात्मिकाः॥७॥ स तान्यतपल्लोकां
स्तेभ्यो देवविदांवरः॥ त्रीणि ज्योतींष्यजायंत पृथिव्यास्तत्र तेजु॥८॥ अ
जायताग्निर्वायुरप्यंतरिक्षाच्चांतरिक्षतः॥ दिवो दिवाकरः सोद्भु
ताद्भुरजायत॥९॥ तानि चाप्यतपज्ज्योतींष्युक्तेभ्यो महाद्विजाः॥
१०॥ त्रयो देवा अजायंत देवानां प्रथमो नलात्॥११॥ यजुर्देवेस्तो
पावायो रादित्यात्सामसंज्ञितः॥ वेदानाप्यतपत्रींश्च ब्रह्मा तेभ्यो
महाद्विजाः॥१२॥ त्रीणि शुक्लाण्यजायंत तत्र ब्रह्मविदांवराः॥ क्रमे

दादेवप्रसन्नहृस्तघडुर्वैदा तु वस्तथा ॥३॥ साम्यवेदौ स्तुवन्तानि कुल्का न्य
न्यत पत्र तु ॥ तथा तेष्योनितन्नेन्यस्यायो वर्णो हि ठो त्तमाः ॥४॥ अ
ज्ञायं तन्क्रमेणैव कोटिसूर्यसमप्रभाः ॥ अकारश्च तथोकारो मकारश्च
त्रिस्तु ये ताः ॥५॥ तानेव धा समन्वरदन्ड ओमित्यानि प्रभुः ॥ तस्मिन्ने
व शिवसांबः सर्वविस्व वभासकः ॥६॥ प्रतिबिंबित वांस्तेन प्रणवस्त ॥२॥
स्य वाचकः ॥ तस्तोरादि वर्णंतोर भेदा लक्षण वो पि स्त ॥७॥ सर्वाव
भासको नित्य मन्नव लंडि तो त्तमाः ॥ ज्ञातार्थे ज्ञातमित्येवं वक्तव्य
मिति तद्विनो ॥८॥ ओमिति प्राह लोको यं तेन ज्ञातस्य वाचकः ॥

अज्ञातार्थे तथाज्ञातमिति प्राहेतु वाचके ॥९॥ उं मिति प्राह लोको यं ते
न संदिग्ध वाचकः ॥ आकाशादि पदार्थानां ये शब्दा वाचकाः तु वि ॥१०॥ वि
नातान खिलान्र शब्दान्र लोके ओमिति भाषते ॥ अतः प्रयोग बाहु
ल्पा हृटकेऽस्यादिशाद्वत ॥११॥ अकाशादि पदार्थानां वाचकः प्रणवः स्म
तः सर्वावभास कत्तेन ब्रह्मणा सदृशः स्मृतः ॥१२॥ सर्वावभासकं मं
त्रमिमं ऊपतियो हि ठः ॥ सर्वमंत्र जपस्योक्त फलं स लभते चिरात् ॥
॥१३॥ अतः सर्वं परित्यज्य सदा मंत्रमिमं जपेत् ॥ ऋषिर्ब्रह्मास्य मंत्र
स्य गायत्रं छंद उच्यते ॥१४॥ परमात्माभिधः शंभुर्देवतापरिकीर्तिता ॥

=मकारो बिंदुसंयुक्तः शक्तिरस्य द्विजोत्तमाः ॥ २१ ॥ उकारश्च मकारश्च ब-
यं बीजं प्रकीर्तितं ॥ मोक्षार्थे विनियोगोऽस्य प्रोक्तो वेदांतवेदिभिः ॥ २२ ॥
=अग्निश्च वायुः सूर्यश्च वर्णानां मुनयः क्रमात् ॥ गायत्री च तथा त्रिष्टु-
प् बृहती च तथा क्रमं ॥ २३ ॥ छंदांसि ब्रह्मविष्णू च वर्णानां च तथा क्र- १३२
मं ॥ ब्रह्मा विष्णुश्च रुद्रश्च वर्णानां देवताः क्रमात् ॥ २४ ॥ रक्तं शुक्लं च
कृष्णं च क्रमाद्वर्णा उदाहृताः ॥ उदात्तश्चानुदात्तश्च स्वरितश्चापि प्रोक्ता
यथाक्रमं ॥ २५ ॥ भूम्यंतरिक्षस्वर्गाश्च स्थानानि क्रमशो विदुः ॥ उदा-
[illegible]त्तप्रमुखा विप्राः स्वराः प्रोक्ता मनीषिभिः ॥ २६ ॥ ऋग्यजुःसामसं-

ज्ञाश्च वेदाः प्रोक्ता यथाक्रमं ॥ अग्नयो गार्हपत्याग्निर्दक्षिणाग्निस्तथैव
च ॥ २७ ॥ प्रोक्तश्चाहवनीयाग्निर्वर्णानां क्रमशो द्विजाः ॥ प्रातर्मध्यं
दिनसायंकाला उक्ता यथाक्रमं ॥ २८ ॥ रजः सत्त्वं तमश्चैव गुणा उक्ता
यथाक्रमं ॥ सृष्टिस्थितिश्च संहाराः क्रियाः प्रोक्ता यथाक्रमं ॥ २९ ॥ अस्-
तोश्च स्थितौ नाशे विनियोग उदाहृताः ॥ अंगुष्ठादि कनिष्ठांतमंगुली-
नां च संधिषु ॥ ३० ॥ क्रमाद्वर्णत्रयन्यासः कर्त्तव्यः सिद्धिमिच्छता ॥
अंगुलीषु च सर्वासु प्रणवन्यास ईरितः ॥ ३१ ॥ हृद्गलास्यानन र-
स्यादिमं न्यासक्रमशो द्विजाः ॥ विन्यस्तव्याश्च प्रसिद्ध्यर्थमंगुली

पुद्धिजन्मना ॥३६॥ क्रमाद्वर्णत्रयन्यासो नाभौ हृदि च मूर्द्धनि ॥ क-
र्त्तव्यः सर्वयत्नेन प्रणवेन तथैव च ॥३७॥ इत्यादिप्रदेशेषु क्रमेणै-
व द्विजोत्तमाः ॥ स्वस्यात्मन इत्यादिमंत्राणां न्यास ईरितः ॥३८॥ ए-
वं न्यासविधानेन ध्यात्वा मंत्रं त्रियंबकं ॥ जपेन्मंत्रं त्र्यंबकं तत्त्वा लक्षा- ॥८॥
णां दश वै द्विजाः ॥३९॥ ततः सिध्यति मंत्रोयं स[illegible] सम्येव न संशयः
षड्वर्गाणि प्रसिध्यंति तथैवाष्टविभूतयः ॥४०॥ अपवर्गः स्वतः सिद्धः
पापैः सर्वैः प्रमुच्यते ॥ सर्वविघ्नालयो यथेष्टफलमाप्नुयात् ॥४१॥
इति श्रीसत्यसंहितायां यजुर्वेदखंडे पंचमोऽध्यायः ॥ श्रीरस्तु ॥